

1981/82:21

Måndagen den 9 november

Kl. 11.00

1 § Justerades protokollen för den 29 och 30 oktober.

2 § Meddelande om svar på interpellation 1981/82:40

Anf. 1 Försvarsministern TORSTEN GUSTAFSSON:

Herr talman! Jag får meddela att Margot Wallströms interpellation till mig om förfarandet vid inskrivningen av värnpliktiga, m. m. ej har kunnat besvaras inom föreskriven tid på grund av arbetsläget. Interpellationen kommer att besvaras den 13 november.

3 § Meddelande om svar på interpellationerna 1981/82:5, 13, 20, 25, 51 och 52

Anf. 2 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jag får meddela att följande interpellationer kommer att besvaras den 23 november: nr 51 av Thage Peterson om utvecklingen inom träindustrin och nr 52 av Catarina Rönnung om sysselsättningen vid möbelindustrier i Jönköpings län.

Den 27 november kommer följande interpellationer att besvaras: nr 5 av Eivor Marklund om ett program för Norrbottens industriella utveckling, nr 13 av Sten-Ove Sundström om SSAB:s verksamhet i Luleå, nr 20 av Eivor Marklund om verksamheten vid NJA, m. m., och nr 25 av Lars-Ove Hagberg om verksamheten vid Domnarvets järnverk, m. m.

4 § Svar på interpellation 1981/82:10 om svenska företags försäljning på hemmamarknaden

Anf. 3 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Sivert Andersson har frågat mig om regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till ändrade regler för den s. k. hemmamatchningen.

Måndagen den
9 november 1981

Om svenska företags försäljning på hemmamarknaden

Dessa statsstödda krediter som Investeringsbanken lämnar har sitt upphov i att utländska leverantörer av kapitalvaruutrustning offererar svenska köpare leveranskrediter till subventionerade räntor. De svenska leverantörerna kommer då till korta, och för att undvika alltför omfattande konsekvenser kan Investeringsbanken erbjuda leveranskrediter med statligt stöd. Riksdagen har vid flera tillfällen tagit ställning till systemet, senast våren 1981 (prop. 1980/81:130, NU 1980/81:58, rskr 1980/81:426). Det beslutet innebar vissa begränsningar, bl. a. att offerter under 50 milj. kr. måste utgöra minst 10 % av företagets omsättning och att subventionsnivån begränsades. Det följde attes därvid att regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag till ändringar om de nya reglerna skulle vålla väsentliga problem.

Jag avser inte att låta gå in i en närmare diskussion om vilka ändringar av regelsystemet som krävs. Jag framhöll redan i den ovan nämnda propositionen att systemets temporära karaktär gör det nödvändigt att ompröva det varje år. Jag avser att återkomma till den frågan i min anmälan till budgetpropositionen 1981. Jag vill alltså slå fast att ett system av det här slaget inte kan byggas ut till ett allmänt verkande system för alla affärer där utländsk kreditkonkurrens kan komma i fråga. Jag är sålunda inte beredd att förorda att systemet utnyttjas för varje affär där utländska företag erbjuder subventionerad kreditkonkurrens. Systemet innebär en rad nackdelar av mera principiell karaktär och måste förbehållas affärer inom vissa särskilda kategorier som bedöms ha särskilt stort industripolitiskt intresse.

Regeringen följer noga utvecklingen för de företag och de enskilda affärer som berörs av subventionskonkurrens. De områden som Sivert Andersson tar upp, t. ex. avancerade anläggningar inom energiområdet, är sådana områden där utländska leverantörer genom subventionerade leverantörskrediter kan slå ut kvalificerade svenska företag genom den snedvridning av konkurrensen som de subventionerade krediterna innebär.

Regeringens strävan är att helt eliminera de snedvridande effekter denna subventionskonkurrens medför för svensk industri. För att uppnå detta krävs internationella överenskommelser. Därför har förhandlingsarbetet intensifierats på det internationella planet. Detta har nu lett till att de internationellt överenskomna s. k. consensus-räntorna höjs med 2,5 % från den 16 november 1981 utom för långa krediter till u-länder. Räntenivån vid leveranser till svenska köpare blir då 11–11,25 % beroende på kredittidens längd. Redan detta gör att situationen för de svenska leverantörerna förbättras. Vi har dessutom tagit upp frågan om en begränsning av subventionerna både inom ramen för det nordiska samarbetet och bilateralt med våra grannländer. Dessa diskussioner har dock ännu inte lett till någon uppgörelse om att länderna skall avstå från exportkreditsubventioner gentemot varandra.

Anf. 4 SIVERT ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret på min interpellation.

Det här problemet togs upp under våren i riksdagen i samband med att de begränsningar som nu är aktuella infördes i reglerna. Stor oro yppades för att de företag som drabbas av begränsningsreglerna skulle få svårigheter i konkurrensen med utländska företag.

Vi har fått in ett antal rapporter som visar att det verkligen är så, att en rad företag har hamnat i sådana svårigheter. Det gäller energisidan men även utrustningar inom basindustrin, lantbruksmaskiner, utrustningar för den spårbundna trafiken, materialhantering osv. Jag anser nog att de väsentliga problem som det talades om vid vårens riksdagsbehandling verkligen föreligger och att det finns anledning att överväga förändringar i regelsystemet.

Av industriministerns svar framgår att den internationellt överenskomna consensus-räntan höjs från den 16 november med 2.5 %. Det är bra, för det underlättar naturligtvis något för de berörda företagen. Vidare håller jag med om att ansträngningarna att genom internationella överenskommelser lätta på konkurrensen är det steg som man i första hand måste välja.

Det är värdefullt om man kan få handeln att fungera utan sådana konstlade medel som creditsubventioner innebär. Men jag undrar om industridepartementet har klart för sig problemets omfattning. Jag är ju orolig för att de företag som drabbas av subventionskonkurrens, på grund av reglernas nuvarande utformning, inte ger sig till känna. De eller deras ordinarie bankförbindelser känner till reglernas begränsande karaktär och avstår i konkurrenssituationer från att delta i vissa affärer eller backar ur under resans gång. I mindre företag synes det vara bristande kunskap om möjligheten till statsstödd kredit via Investeringsbanken som är det främsta problemet.

Nu skall systemet omprövas varje år, och industriministern anmäler att detta kommer att ske i samband med budgetpropositionen. Av svaret framgår också att industriministern inte avser att systemet skall byggas ut till ett mera allmänt verkande system för alla affärer, där utländsk kreditkonkurrens kan komma i fråga. Att systemet, som industriministern säger, måste förbehållas vissa särskilda kategorier med speciellt stort industripolitiskt intresse anser jag tyder på att ramarna är alltför snäva. Det är väl så, att en insats med creditsubvention alltid är befogad när en hemmaindusti på grund av kreditkonkurrensen från utländska företag inte kan hålla produktionen uppe.

De särskilda villkor som industriministern radar upp kan emellertid tolkas väldigt olika. Vad är det för särskilda kategorier med speciellt stort industripolitiskt intresse som avses? Hit hör uppenbarligen energisektorn. Men gäller det investeringar i den spårbundna trafiken? Och hur är det när det gäller lantbruksmaskiner och produkter från materialhanteringsindustrin?

Nu skall frågan prövas igen, och då hoppas jag ätt industriministern låter göra en genomlysning av problemen, så att de svårigheter som reglerna skapar verkligen kommer fram. Jag vill fråga industriministern: Avser industriministern att inför den kommande omprövningen undersöka hos

Om svenska företags försäljning på hemmamarknaden

Måndagen den
9 november 1981

Om sysselsättningen i Grums kommun

industrin och hos bankerna hur de nuvarande reglerna egentligen fungerar?

Anf. 5 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jag tror att Sivert Andersson och jag är ganska överens i bedömningen av vikten av att man trots allt har ett fungerande system med hemmamatchning, så att man inte hamnar i ett läge med helt orimliga konsekvenser för den svenska industrin. Jag kan också försäkra Sivert Andersson att vi mycket ingående har följt utvecklingen på det här området, inte bara branschvis utan faktiskt affär för affär. Vi har alltså nu, när vi går in i det avgörande beredningsarbetet för budgetpropositionen 1982, väl klart för oss var oformligheterna i de nuvarande reglerna finns. Vi har även haft kontakter med företag och banker i fråga om erfarenheterna av systemet.

Vi återkommer alltså till riksdagen med ett förslag till modifieringar, där vi tar hänsyn till de erfarenheter vi har fått under de år som gått. Jag vill ännu en gång understryka det angelägna i att man ändå fått en höjning av consensus-räntan, så att den därmed har fått en mer realistisk nivå inför de internationella diskussionerna om exportfinansiering.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 1981/82:23 om sysselsättningen i Grums kommun

Anf. 6 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Raul Blücher har frågat arbetsmarknadsministern dels om arbetsmarknadsministern har uppmärksammat det akuta nödläge för den kvinnliga arbetskraften inom Grums kommun som skulle inträda vid en nedläggning av Pacsac AB:s säckfabrik i Grums, dels om arbetsmarknadsministern är beredd att vidta åtgärder för att skaffa fram ersättningsarbeten för den industriarbetskraft som skulle bli arbetslös vid den nämnda nedläggningen.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på interpellationen.

Enligt vad jag har inhämtat planerar Billerud-Uddeholm AB:s dotterbolag Pacsac AB att flytta tillverkningen av säckar från Grums till Skoghallsverken, där man redan i dag har en säcktillverkning. Omflyttningen avses bli genomförd under en tvåårsperiod, där den största personalreduktionen skulle inträffa under det andra halvåret 1982. Orsaken till sammanslagningen är att man på detta sätt får en mer rationell produktion samt att man minskar den nuvarande överkapacitet som uppstått genom en kraftig nedgång på papperssäcksmarknaden. Enligt företaget kommer sysselsättningen vid Skoghallsverken att öka med ca 25 personer.

Jag har också erfarit att Billerudkoncernen strävar efter att erbjuda de nu

anställda vid säckfabriken i Grums, som blir arbetslösa genom sammanslagningen, alternativa arbeten inom koncernen.

F. n. pågår MBL-förhandlingar, varför det inte finns anledning att från regeringens sida uttala sig i frågan. Jag vill i övrigt hänvisa till tillgängliga arbetsmarknads- och regionalpolitiska medel.

Anf. 7 RAUL BLÜCHER (vpk):

Herr talman! Jag tackar industriministern för svaret på min interpellation.

Jag hade som sagt ställt interpellationen till arbetsmarknadsministern för att framför allt slå larm om svårigheterna för kvinnor att få arbete i Grums kommun. Dessa svårigheter är redan i dag stora. Värmlands län totalt har sedan länge en mindre andel kvinnor i arbetslivet än landet som helhet, och Grums kommun har redan ett stort antal arbets sökande kvinnor.

När de nu uppsägningshotade arbetarna på Pacsacfabriken i Grums träffade kommunledningen för någon månad sedan, fick de bl. a. veta att kommunen i den budget som håller på att göras upp för nästa år kommer att minska det totala antalet kommunalanställda med en halv tjänst.

Och då är ju industriminister Nils Åslings svar på mina frågor ganska nedslående. Reellt talat så är det ju alls inte fråga om en "omflyttning", som industriministern kallar det hela. Nils Åsling säger att Billerudkoncernen "strävar efter att erbjuda de nu anställda vid säckfabriken i Grums, som blir arbetslösa genom sammanslagningen, alternativa arbeten inom koncernen". Men är inte detta kvalificerat struntprat? Om Billerudkoncernen verkligen skulle ha lyckats att slå dessa blå dunster i ögonen på industriministern, så skulle ju industriministern inte vara riktigt slug. Men det tror jag helt visst att han är. Det är i stället ett sätt att bagatellisera dessa skrämmande allvarliga problem med stigande arbetslöshet, som de stora bolagens städande inom våra basindustrier ställer till med. För var skulle de som nu blir arbetslösa i Grums erbjudas alternativa arbeten inom denna koncern? Det är väl ändå inte industriministerns mening att det skulle kännas särskilt meningsfullt för t. ex. en arbetslös kvinna i Grums att få det flotta erbjudandet att få börja pendla till exempelvis Skoghall varje arbetsdag, arbetsresor som knappast är rimliga med den blygsamma omfattning som kollektivtrafiken har i dessa trakter.

Det klargjordes också att det blir praktiskt taget omöjligt för Grums kommun att bereda arbetstillfällen för de kvinnor som successivt kommer att bli utan arbete när papperssäckfabriken vid Gruvön försvinner. Landstinget har ett sjukhem i kommunen, och även där är situationen densamma – inga nya arbeten kommer att inrättas där, och till de enstaka jobb vid sjukhemmet som då och då blir lediga står redan nu många i kö.

Ett annat, mindre industriföretag i Grums med stor andel kvinnlig arbetskraft lades ner för ungefär ett år sedan. Pacsacs tillverkning i Grums sysselsätter i dag drygt 100 personer, och av dem är omkring 85 % kvinnor.

Men av den situation som jag nu har beskrivit från kommunledningens och

Om sysselsättningen i Grums kommun

arbetsförmedlingens egna uppgifter framgår ju också att detta till stor del är en renodlad industripolitisk fråga. Det finns inga kommunala jobb att gå över till för dem som nu blir arbetslösa i Grums under nästa år. Det är dessutom industriarbetare som blir arbetslösa, och deras kunskaper och erfarenheter, kan inte utan vidare användas i helt andra typer av arbeten.

Givetvis ingår då den här flyttningen av papperssäckstillverkningen inom Billerudkoncernen från Grums till Skoghall som ett litet led i hela den omfattande strukturförändringen inom skogsindustrin i landet – en strukturförändring som dessutom har sina transnationella sammanhang. Men skall vi nu diskutera vad som kan göras för att inom rimlig tid skaffa fram nya jobb i Grums i Värmland, så nyttar det inte mycket till att utvidga debatten till att gälla hela detta komplex. Jag skall bara erinra om att vi ju här i riksdagen vid flera tillfällen har efterlyst en samlad plan från regeringen för att styra denna strukturomställning på ett sådant sätt att samhällets ekonomi tillgodoses – inte de stora bolagens kortsiktiga intressen. Arbetslöshet kostar också pengar. Arbetslöshet och en fortgående minskning av antalet produkter som tillverkas i det egna landet innebär, som vi ser det, ett slöseri och en försämring för framtiden.

Men det är alldeles självklart i det här sammanhanget att Billerudkoncernen har sina alldeles klara kapitalistiska skäl att minska – och sannolikt inom en kort framtid helt lägga ner – sin tillverkning av papperssäcker. Resursmässigt är det ett slöseri att i stället tillverka och använda platsäcker för samma ändamål. Därom är säkert Nils Åsling och jag överens. Vi slogs på samma barrikader inför folkomröstningen om kärnkraften, och i den kampen växte ju också medvetandet om resursslöseriets vansinne.

Men här gäller det företagsekonomi, här gäller den heliga vinsten. Och då är konkurrensen på världsmarknaden mot de värmländska papperssäckarna och pappersäcker över huvud taget stark, inte bara från platsäcker utan kanske framför allt från bulktransporter.

Från strikt privatkapitalistisk synpunkt kan sannolikt inte Billerud-Uddeholm AB och dess dotterbolag Paesac AB handla på annat sätt. Sådan är kapitalismen. Frågan är alltså i stället: Vad kan samhället göra åt saken? Vad kan staten och kommunen göra? Och alla har ju inte bil. Däremot har många i stället barn – i bästa fall med tillsyn under den tid föräldrarna är på arbete.

Men vi kan bortse från detta. Billerudkoncernen har helt enkelt inte några alternativa jobb att – som det heter med det ideologiskt förskönande uttrycket – erbjuda. Tvärtom talar alla mer initierade prognoser för att Billerudkoncernen under 1980-talet kommer att fortsätta att lägga ner vad som anses vara olönsamma tillverkningar. Det kommer att försvinna många fler jobb i både Grums, Skoghall och Säffle inom de närmaste åren. Jag är helt övertygad om att industriministern håller sig underrättad om detta väntade skeende. För något mer än ett år sedan fick jag ju i ett annat interpellationssvar från industriminister Åsling veta att regeringen noga följer utvecklingen i Värmland.

I fredags genomförde jag ett försök här i riksdagen att få svar från

arbetsmarknadsministern om problemen i stort med den växande arbetslösheten i Värmlands län. Jag frågade förgäves. Jag fick bara till svar det som alla redan vet, nämligen att det finns en rad beredskapsarbeten, arbetsmarknadsutbildning och från i höst också t. ex. s. k. nyrekryteringsstöd. Det sista är inom parentes sagt en form av stöd som enligt arbetsförmedlingarna är helt verkningsslöst i dag. Det lär inte heller finnas fler beredskapsarbeten att uppbringa, så de extra pengarna ligger där förgäves.

Men nu är det industripolitiken vi skall hålla oss till i dag. Och då måste jag fråga industriministern en gång till vad han och regeringen i övrigt tänker göra för att skaffa fram andra arbeten för dem som nu blir arbetslösa genom att papperssäckfabriken i Grums läggs ner.

Och svara nu inte precis som under förra året med att berätta om den saligen avsonnade Värmlandsdelegationen, om länsstyrelsens projektmedel, om de s. k. nya verksamheterna, om svampplockning i de värmländska skogarna m. m. eller om Ladda-om-starta-eget-kampanjerna och den alldeles speciella kampanjen för att få kvinnor att starta nya företag. Allt detta är krimskrams när 110 jobb försvinner i Grums och hundratals andra industrijobb försvinner runt om i länet.

Ge i stället dessa papperssäckfabriksarbetare i Grums konkreta besked! Kan något göras för att skaffa dem andra jobb, skall något göras för att skaffa dem andra jobb, eller skall de låta hoppet fara? Tänker regeringen ta till några nya, hittills oprövade åtgärder för att komma till rätta med – vi får väl hålla oss till Grums i dag – den negativa industriutvecklingen?

Anf. 8 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jag reagerar naturligtvis när Raul Blücher säger att aktiviteten för att stimulera nyföretagande bara är ett utanverk utan betydelse. Trots allt är det nyskapandet av verksamhet, inte minst i småindustrin, som måste vara den väg man går för att kompensera bortfallet i basindustrierna.

Raul Blücher har en klar lucka i sitt resonemang när han över huvud taget inte vill diskutera förutsättningarna för industriell verksamhet här i landet. Det gäller dels att ha affärsidéer som är lönsamma, dels att ha företag som är beredda att engagera sig för att realisera dessa idéer. På administrativa vägar kan man knappast åstadkomma några industriarbeten. Erfarenheten i det avseendet är som bekant inte särskilt god.

Jag vill erinra om de långsiktiga insatser som vi gör i Värmland nu med målmedvetenhet för att öka nyföretagandet, för att kompensera den ensidiga näringsstrukturen. Vi har det bästa samarbete med länsmyndigheterna i det avseendet. Jag vill bara erinra om de industrilokaler som nu byggs med särskilt statligt stöd, den företagartutbildning som genomförs och de extra möjligheter att erhålla riskkapital som nu erbjuds. Jag vill också erinra om det nyligen tillskapade investmentbolaget Wermia. Dessutom vill jag påminna om att vi inom den ram på 20 milj. kr. som avsattes i våras för insatser i Värmland återkommer med åtgärder. Det finns mycket annat som

*Om sysselsättning-
en i Grums kom-
mun*

man också skulle kunna återopa i det målmedvetna arbetet att diversifiera det värmländska näringslivet.

Det finns inget alternativ om man vill upprätthålla det samhällssystem vi har i detta land, Raul Blücher. Det är ett segt och målmedvetet arbete som skall till.

Beträffande den aktuella fråga som rör Grums vill jag säga att företaget trots allt har presenterat en långsiktig plan. Huvuddelen av personalreduktionen skall inträffa under andra halvåret 1982. Det finns alltså betydande tid att planera för personalreduktionen. Dessutom är det ur samhällets synpunkt angeläget att företaget uppfyller de krav vi har ställt, dvs. att de anställda vid säckfabriken erbjuds annat arbete. Därvid får man också vara beredd att acceptera viss pendling, om det inte är möjligt att etablera denna verksamhet i Grums, vilket naturligtvis vore det bästa. Grums tillhör dock Karlstadsregionen och en viss pendling inom regionen får man acceptera i detta läge.

Anf. 9 RAUL BLÜCHER (vpk):

Herr talman! Industriministern menar väl snarast, att om man vill behålla ett ekonomiskt system med en ohämmad och oinskränkt privatkapitalism, kan man inte bygga upp några alternativ. Nu tror jag inte att det är helt omöjligt ens inom ramen för det rådande systemet att göra betydligt starkare insatser för att exempelvis bygga upp den alternativa energin, som skulle ge ökade industribeställningar, och att satsa mer på bostadsbyggandet. Alla dessa eftersatta behov sammantagna kunde man energiskt satsa på och få mera arbetsuppgifter för den svenska industrin – men det underläts. Men vi skall inte ha en så omfattande ekonomisk debatt i det här sammanhanget som det skulle leda till om jag gick närmare in på detta.

Kan industriministern säga hur många industriarbeten som har tillkommit genom de projekt – med företagarutbildning osv. – som har startats? Jag säger inte att de är helt och hållet verkningslösa, men jämfört med den nu kraftigt ökande arbetslösheten i synnerhet på de speciella värmländska bruksorterna med sitt ensidiga näringsliv är de ändå verkningslösa för de många människorna. Kan industriministern ge mig besked, i varje fall i runda tal, om vad dessa insatser lett till?

Jag kan nämna att jag själv såg en helsidesannons i de stora borgerliga tidningarna för några månader sedan, där man utnämnde några pristagare i en företagsetablerartävling. Man talade då också om hur många nya små företag som hade startats, nya idéer som kommit fram och hur många jobb det hade gett. Det var bara det att om man dividerade antalet nyanställda med antalet företag, fick man ungefär två nyanställda per företag. Det ger inte dessa många nya jobb som det talas om. I många fall är det fråga om ren omställning. Fast man talat om att det tillkommit nya företag har det inte gett några nya jobb.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 1981/82:26 om en strukturplan för stålbranschen

Nr 21

Måndagen den
9 november 1981

Anf. 10 Industriministern NILS ÄSLING:

Herr talman! Nils Berndtson har – med hänvisning till det planerade samgåendet mellan Boxholms AB och Smedjebackens Valsverks AB och de sysselsättningsmässiga effekterna härav för i första hand Boxholms kommun – frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att åstadkomma en strukturplan för stålbranschen, grundad på samhällsekonomiska intressen, samt om regeringen är beredd att vidta åtgärder mot att privata intressen så omvandlar stålbranschen, att stora delar av stålproduktionen äventyras och de orter där sysselsättningen är grundad på denna produktion hotas.

Stålbranschen undergår f. n. en omstrukturering. Denna omfattar företag på flera orter i Sverige. Det är viktigt att hålla i minnet att en liknande utveckling äger rum i så gott som alla våra konkurrentländer på stålområdet.

Det är alltså inte bristande samhällelig planering för den svenska stålindustrin som leder till att tillverkningskapacitet slås ut och att sysselsättningen hotas för de anställda. Det är i stället den bristande efterfrågan och den bristande lönsamheten som förorsakar denna situation. För att åskådliggöra denna utveckling kan exempelvis nämnas att den svenska nettotillförseln av handelsfärdigt stål minskat från 4 miljoner ton år 1974 till 3 miljoner ton förra året, en minskning med 25 %. Sedan år 1975 har den svenska stålindustrins sammanlagda resultat efter avskrivningar varit negativt.

Lösningen på den svenska stålindustrins problem är inte statlig planering eller statliga stödåtgärder. Jag vill påminna om att riksdagen vid ett flertal tillfällen under senare år avvisat förslag om upprättande av strukturplaner för stålindustrin. Några regeringsförslag med innebörd att sådana statliga planer skall upprättas är f. n. inte heller att vänta. Jag vill i sammanhanget erinra om de beslut om avveckling av statligt stöd till stålindustrin som vid halvårsskiftet fattades inom den Europeiska gemenskapen. EG.

Jag har i många sammanhang – senast i prop. 1980/81:67 – efterlyst initiativ från de enskilda stålföretagen om samverkan för att stärka branschens konkurrenskraft.

Vad gäller de två stålföretag som interpellanten hänvisat till noterar jag därför med tillfredsställelse att de tillsammans har funnit former för samverkan, som enligt vad jag förstår ger möjligheter till en rationellare produktion och marknadsföring. Jag är medveten om att planerna innebär vissa personalreduktioner som på kort sikt kan medföra problem, bl. a. i Boxholm. Resultatet av samgåendet bör dock bli ett företag som har bättre förutsättningar att hävda sin konkurrenskraft och lönsamhet. Därigenom kan också sysselsättningstryggheten i det längre perspektivet tillgodoses bättre.

Om en strukturplan för stålbranschen

Måndagen den
9 november 1981

*Om en struktur-
plan för stålbran-
schen*

Anf. 11 NILS BERNDTSON (vpk):

Strukturförändringar kan givetvis vara nödvändiga och även bli positiva, om de har ett mål som gagnar landet och människorna. De strukturförändringar som pågår i vårt land just nu berör basnäringarna och grundvalen för den industriella verksamhet som varit utmärkande för Sverige. De gäller sådana områden som skogs-, trä-, järn- och stålbranscherna.

Sker då detta utifrån en samhällelig planering? Har resurser och behov klarlagts? Har långsiktiga planer uppgjorts för användningen av resurserna i fråga om naturtillgångar, industriella och tekniska resurser, den mänskliga arbetskraftens kunnande osv.?

Nej, det sker utifrån kortsiktiga vinstberäkningar i enskilda storbolags intresse. Därför blir också det hela ett hasardspel med landets resurser, anställdas trygghet och regioners utveckling som insats.

Det som sker i stålbranschen är utmärkande för denna misshushållning. Där pågår en omfattande omstöpning. Den sker dock inte utifrån en samhällsplanering utan på privata intressens villkor. Ägandeförhållanden ändras, och företag slås samman – med nedskrotning av tillgångar och hot mot sysselsättningen som gemensamt drag.

Den förödande utvecklingen inom stålbranschen har varit föremål för många riksdagsdebatter. Jag skall därför begränsa mig till att utifrån ett aktuellt fall diskutera verkningarna av det som nu sker. Vad som håller på att hända i Boxholm är mycket oroande för denna kommun, men det är också uttryck för problem som gäller utvecklingen i hela landet. Det utgör en larmsignal.

Mot bakgrund av vad som sker i Boxholm har jag ställt ett par frågor till industriministern. Jag har frågat vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta för att åstadkomma en strukturplan för stålbranschen, grundad på samhälls-ekonomiska intressen, samt om regeringen är beredd att vidta åtgärder mot att privata intressen så omvandlar stålbranschen, att stora delar av stålproduktionen äventyras och de orter där sysselsättningen är grundad på denna produktion hotas. Detta hot upplevs i dag på flera orter i vårt land.

På dessa frågor har nu industriminister Nils G. Åsling svarat, och jag vill tacka för svaret, även om det är mycket negativt och inte ger något hopp om att regeringen vill angripa problemen i grunden.

Industriministern noterar att en omstrukturering av stålbranschen pågår och berör flera orter i Sverige. Han tillägger att en liknande utveckling sker i andra länder. Av detta drar han slutsatsen att det inte är bristande samhällelig planering för stålindustrin som leder till att tillverkningskapacitet slås ut och att sysselsättningen hotas för de anställda.

Men om de olika kapitalintressena i branschen vidtar sina mått och steg för att säkra profiten, kan ju detta ske och sker utan hänsyn till samhälleliga behov och helt i strid med dessa. Det kan ju leda till att vi får en för ett enskilt bolag lönsam utveckling, men en för samhället katastrofal sådan. Tror industriministern att Iggesund AB över huvud taget tar med nationens intressen och behov i sina kalkyler när det gäller samgående mellan

Smedjebacken och Boxholm? Jag tror det inte!

Några regeringsförslag med innebörd att statliga planer för stålindustrin skall upprättas är inte att vänta, säger industriministern. Det var i alla fall ett klart besked, men ett mycket oroande sådant. Det finns alltså inga tankar i industriministerns huvud om hur vi bäst skall förvalta en av landets viktigaste produktionstillgångar. Det finns inga tankar om att nya framställningsmetoder och ökad vidareförädling kan vara framkomliga vägar. Det finns inga tankar om hur vi bättre skall täcka de inhemska behoven med egen produktion i stället för en omfattande import.

Vad det handlar om är att en omstrukturering av stålbranschen bör ske utifrån en helhetssyn, och det är därför som det behövs en statlig strukturplan.

Nu överlämnar regeringen åt privatkapitalet att rumstera om i branschen. Vad är det som håller på att ske i Boxholm som följd av denna politik? Verksamheten stympas undan för undan så att ett hot mot den framtida existensen uppstår. Den bristande efterfrågan och bristande lönsamhet som Nils Åsling talar om i sitt svar har inte varit det utmärkande draget för Boxholms vidkommande. Problemet med ämnesförsörjningen har de anställda ansett kunnat lösas bättre i en annan kombination än den nu aktualiserade. Iggesundskoncernens planer på samgående mellan Boxholm och Smedjebacken sker mer av omtanke om profiten än av omtanke om stålhanteringen i landet. Det är inte troligt att detta samgående ens i det längre perspektivet tillgodoser sysselsättningstryggheten, som industriministern söker göra gällande. Tvärtom torde det finnas långtgående avvecklingsplaner.

Boxholm är ganska unikt med den mångsidiga verksamheten, som borde vara av särskilt intresse för ett statsråd hemmahörande i ett parti med decentralisering och lokalsamhälle som honnörssord. Men hur går det med alla dessa verksamheter? Ledningens strävan till uppdelning i olika enheter kan befaras ha syftet att underlätta en successiv avveckling genom nedläggning eller avyttring av enheter. Det kan bli fråga om ännu större personalminskningar än de som aktualiserats på stålsidan.

Nils Åsling säger att han är medveten om att planerna på ett samgående mellan Boxholms AB och Smedjebackens Valsverks AB innebär personalreduktioner som på kort sikt kan medföra problem, bl. a. i Boxholm. Om det bara gällde problem på kort sikt! Tyvärr är det så att denna kommun inte tål så särskilt stora åderlätningar om den skall kunna leva vidare. Tyvärr är det också så att möjligheterna till andra sysselsättningar på orten är mycket små, för att inte säga obefintliga. Får privatkapitalet härja fritt äventyras stora delar av stålproduktionen men också orter som Boxholm där sysselsättningen varit grundad på denna produktion.

Industriministern åberopar att han i många sammanhang efterlyst initiativ från de enskilda stålföretagen till samverkan för att stärka branschens konkurrenskraft. Skall detta tolkas så att också industriministern menar att detta får ske utan hänsynstagande till landets totala intresse och utan socialt ansvar för de anställda? Det vill jag fråga.

Nr 21

Måndagen den
9 november 1981

*Om en struktur-
plan för stålbran-
schen*

Industriministern säger också att han med tillfredsställelse noterar formerna för samverkan mellan Boxholms AB och Smedjebacken därför att detta ger möjligheter till en rationellare produktion och marknadsföring. Dessa former har i praktiken gjorts upp över de anställdas huvuden. Stämmer detta förfarande överens med de initiativ industriministern efterlyst?

Herr talman! Boxholm har en lång tradition när det gäller stålproduktion. Kommunen är i hög grad baserad på denna och andra verksamheter vid Boxholms AB. Redan har kommunen haft kännning av sysselsättningsproblemet. Folkmängden har minskat. Redan finns ett betydande behov av nya arbetstillfällen. Nyligen släcktes martinugnarna. Nu finns ett hot om att 220–350 personer skall förlora jobben som en följd av samgåendet mellan Boxholm och Smedjebacken, en åtgärd som landets industriminister hälsar med tillfredsställelse. Om industriministerns svar här i dag är det enda regeringen har att säga i denna situation, så är det oroande. Det kan endast öka oron och vreden i Boxholm.

Anf. 12 STURE THUN (s):

Herr talman! Industriministern säger i sitt svar till Nils Berndtson att han med tillfredsställelse noterar att Boxholms AB och Smedjebackens Valsverks AB har funnit former för ett samarbete. Så ser inte de anställda i Boxholm på de här företagens planer, utan det har uppstått stor oro hos dem som arbetar inom Boxholm. Samtliga fackliga organisationer i Boxholm har vänt sig mot det planerade samarbetet.

För drygt en vecka sedan tappades den sista smältan från martinugnen, som Nils Berndtson nämnde. Det har inneburit – tillsammans med den tidigare nedläggningen av gjuteriet – att ca 90 arbetstillfällen har försvunnit vid företaget.

Från fackligt håll befaras att ytterligare 200–300 arbetstillfällen försvinner i Boxholm om denna sammanslagning kommer till stånd. En sådan åderlätning kommer inte Boxholms kommun att klara. Därför är det viktigt att Iggesundskoncernen här tar sitt ansvar för de människor som i dag har sin utkomst inom dess dotterföretag. Vad som är anmärkningsvärt är att denna koncern är beredd att slå sönder ett stålföretag som – enligt de uppgifter jag har – hittills gett vinst och som såvitt man kan se i dag även kommer att gå ihop år 1981. Problemet för Boxholm är särskilt besvärligt eftersom detta företag inte självt har möjlighet att påverka utvecklingen, utan är helt i händerna på ledningen i Iggesund. Där har man tydligen bestämt sig för att Boxholms AB – nu när de bästa bitarna har sugits ut ur företaget – skall slås sönder, troligtvis för att man skall få loss pengar till satsningar på andra objekt.

Industriministern säger att han "är medveten om att planerna innebär vissa personalreduktioner som på kort sikt kan medföra problem, bl. a. i Boxholm". Det är viktigt att nya arbetstillfällen skapas i Boxholm i stället för dem som kommer att försvinna i det här sammanhanget.

Därför vill jag fråga industriministern om han är beredd att medverka till

att Iggesundskoncernen skaffar fram ny sysselsättning i Boxholm som ersättning för de arbetstillfällena som försvinner vid den planerade omstruktureringen. Som jag ser det är detta helt nödvändigt för att Boxholms kommun skall kunna leva vidare.

Nr 21

Måndagen den
9 november 1981

*Om en struktur-
plan för stålbran-
schen*

Anf. 13 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Nils Berndtson säger att det inte finns några nya idéer inom svensk stålindustri. Det är fullständigt fel. Vi kan bevittna hur man i företagen utvecklar nya stålprocesser som har mött stort internationellt intresse, och SSAB gör en mycket stor satsning i tunnplåtverket – för att nu ta ett par exempel. Det finns alltså betydande strävanden till nyorientering och förnyelse i svensk stålindustri som är värda all respekt.

Men till dessa strävanden till förnyelse hör också att anpassa verksamheten till vad som är marknadsmässigt möjligt och vara öppen för de förändringar som sker på marknaden. Jag vill gärna ge Nils Berndtson rätt i att sammanslagna företag i och för sig inte löser några problem, och jag är i grunden skeptisk till att med fusioner lösa problemen. Men vad man måste notera i detta sammanhang är ändå att företagen utifrån sin egen kraft och sina egna förutsättningar diskuterar hur man på bästa sätt med gemensamma krafter skall klara problemen.

Jag vill också betona att MBL-förhandlingar pågår och att man uppenbarligen diskuterar flera alternativ. Därför tycker jag att debatten här i kammaren på detta stadium bör stanna vid detta konstaterande. Det blir den nya ledningens och de anställdas organisationers uppgift att lösa bemanningsfrågorna och över huvud taget den organisatoriska uppläggnings av den samverkan som man här diskuterar. Det finns ingen anledning för politiker att blanda sig i den processen. Det är företagets ansvar och uppgift.

Jag utgår självfallet från att hela denna process sker med företagets sociala ansvar levande och att man från företagets sida gör vad man kan för att klara de problem som en sådan här strukturanpassning självklart medför. Jag är väl medveten, bl. a. från besök i Boxholm, om de problem som finns där. Men jag är ändå förhoppningsfull när det gäller möjligheten att med de inblandade företagens medverkan genomföra denna process på ett även från de anställdas och de berörda bygdernas synpunkt acceptabelt sätt. Under alla förhållanden måste svensk stålindustri anpassa sin organisation efter de förutsättningar som marknaden ger.

Anf. 14 NILS BERNDTSON (vpk):

Herr talman! Om det finns nya tankar inom stålbranschen är de i varje fall inte ett resultat av regeringens planmässiga syn på dessa ting.

Industriministern vill inte att politiker skall blanda sig i vad som sker. Vad skall vi då vara till för, om vi inte skall se politiskt på frågan om att en för nationen viktig bransch håller på att skrotas ned, att orter där stålhanteringen har varit en basnäring håller på att dö ut, att många människor ställs utan arbete?

*Om industriut-
vecklingen i Skåne
och Blekinge*

Vad som sker på detta område, industriministern, sker på kapitalets i stället för på samhällets villkor. Det är kärnfrågan. Hur skall man komma till rätta med problemen i sådana nyckelbranscher som stålindustrin utan att utgå från de totala samhällsintressena?

Jag har ställt mina frågor med utgångspunkt i situationen i Boxholm. Den är mycket oroande och fordrar samhällsingripanden för att utvecklingen inte skall gå i en katastrofal riktning. Det är allvarligt att industriministern inte vill se frågan i ett sammanhang – att en hel bransch håller på att äventyras och att en rad orter får liknande problem som Boxholm.

Stålbranschen skall tydligen få vara en tummelplats för profitintressena. Industrin skall få lösa problemen utifrån sitt begränsade synsätt. Hur långt skall denna nedskrotning av produktionsresurser få gå innan industriministern kan tänka sig statliga planer för stålbranschen? Hur långt skall den privata spekulatjonen drivas innan regeringen reagerar mot den? Hur många människor skall berövas sina jobb innan regeringen säger ifrån? Hur många stälorter skall ödeläggas innan regeringen är beredd att göra något?

Anf. 15 STURE THUN (s):

Herr talman! När stålfrågor debatterades här i kammaren den 9 april sade industriministern: "I de fall planerade omstruktureringsåtgärder leder till en socialt eller arbetsmarknadsmässigt oacceptabel situation kommer självfallet de arbetsmarknadspolitiska medlen att sättas in, och jag är även beredd att medverka till den fortsatta förnyelse av näringslivet på resp. ort som måste ske i strukturförändringarnas spar."

Jag vill upprepa min fråga till industriministern: Är industriministern beredd att medverka till att Iggesundskoncernen skapar nya sysselsättnings-tillfällen i Boxholm?

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 1981/82:29 om industriutvecklingen i Skåne och Blekinge

Anf. 16 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jörn Svensson har frågat mig hur regeringen ser på betydelsen av den regionala krisen i Skåne och Blekinge för situationen i skogslänen. Vidare frågar Jörn Svensson vilken politik regeringen har för Skånes och Blekinges fortsatta utveckling samt vad regeringen avser göra inför utsikten att antalet arbetslösa i Skåne och Blekinge inom kort väntas öka med flera tusen personer.

Enligt arbetskraftsundersökningarna har de tre aktuella länen under senare hälften av 1970-talet haft en sysselsättningsutveckling som i stora drag överensstämmer med den utveckling som redovisas för riket som helhet. Under det senaste halvåret har dock sysselsättningsutvecklingen inom tillverkningsindustrin i Kristianstads län varit sämre än riksgenomsnittet.

De problem som föreligger inom Kristianstads län hänför sig till mindre industrier. Det är till stor del inom den hemmamarknadsinriktade industrin som det nu uppstått problem – främst inom byggnadsmaterialindustrin.

Jag vill påpeka att samhället har gjort betydande insatser för att främja industrins utveckling inom Malmöhus och Blekinge län.

Tillkomsten av de två investmentbolagen i Malmöhus län, Landskrona Finans och Malmöhus-Invest, ger goda förutsättningar för industrins utveckling. Vad gäller Malmöhus län vill jag också upprepa vad jag sagt i tidigare diskussioner med Jörn Svensson, nämligen att detta län har mycket goda förutsättningar för industriell verksamhet genom bl. a. goda kommunikationer, tillgång till kvalificerad forskning och utbildning och en allmänt sett god industriell miljö.

Vad gäller Blekinge län ger riksdagens beslut i våras ökade möjligheter att bevilja lokaliseringstöd, främst i Olofströms kommun men också i övriga delar av länet. Förutsättningarna för mera långsiktiga lösningar av sysselsättningsproblemen har härigenom förbättrats. Regeringen har på senare tid beviljat lokaliseringstöd i bl. a. Karlskrona och Sölvesborg.

Problem av den karaktär som uppkommit i Kristianstads län får i första hand lösas med hjälp av de allmänekonomiska och de arbetsmarknadspolitiska medlen. De förslag till generella medel för att förbättra industrins konkurrenssituation som regeringen redovisat i den ekonomisk-politiska propositionen bör ge en god grund för industrins utveckling också i Kristianstads län.

Anf. 17 JÖRN SVENSSON (vpk):

Herr talman! Jag får tacka för svaret. Men jag må då säga att jag är något till förvånad. I elva år har jag nu suttit i denna kammare, och jag har sett ministrar både komma och gå. Men jag kan inte påminna mig att jag någonsin fått ett så torftigt svar på en seriöst menad interpellation om ett stort och sammansatt problemkomplex.

Jag har suttit här och lyssnat på den tidigare debatten, och jag har noterat att också de andra svaren har varit osedvanligt snäva. Jag vet inte om detta bara har sin förklaring i ett tillfälligt måndagshumör, eller om det speglar en mer djupgående, långsiktig strävan och längtan att bli befriad från regeringsuppdraget – om detta må journalister spekulera och inte jag.

Först och främst är jag något generad å Nils Åslings vägnar, då jag ser med vilka primitiva metoder han försöker avspisa mig. När jag vill tala om allvarliga och djupgående problem i en landsända där det bor 1,2 miljoner svenskar, svarar Nils Åsling mig med att säga att sysselsättningsutvecklingen har varit god. Det gör han i allmänt vag form och på basis av en arbetskraftsstatistik som han vet inte kan användas på det sättet. Man kan inte bryta ned en urvalsundersökning med så pass smal bas på länsnivå. Siffrorna blir inte relevanta. När man använder en sådan här statistik måste man också vara noga med begreppens innebörd. Vi vet ju att antalet s. k. sysselsatta kan öka samtidigt som såväl mängden tillgängligt arbete som antalet personer i arbete kan minska, och vi vet t. ex. också att antalet

*Om industriut-
vecklingen i Skåne
och Blekinge*

sysselsatta har ökat med 9 000 i Malmöhus län mellan 1978 och 1980. Vi vet att detta i praktiken är en ren omöjlighet. Det rör sig om en statistisk fiktion som har med lödigheten i arbetskraftsundersökningarna att göra. Vi vet också att siffrorna visade en minskning 1975–1978 och en ökning 1978–1980, trots att allt annat material säger oss att vändningen gick åt motsatt håll. Alla sådana här anomalier och konstigheter när det gäller länssiffrorna har att göra med statistisk metodik, med respresentativitet och begreppsanalys. Däremot har det mycket litet med verkligheten att göra. Genom att så lösligt, och utan djupgående definitioner och analyser, hänvisa till sådant material visar Nils Åsling bara att han enbart är intresserad av att skydda sig själv i en debatt och att han inte alls är intresserad av de stora samhällseliga problemen. Han bör nämligen ha sig väl bekant vad som framgått av arbetsmarknadsmyndigheternas rapporter om hur sydligaste Sverige ligger till när det gäller arbetslöshet just nu och beträffande den närmast kommande arbetslösheten i förhållande till riksgenomsnittet.

Verkligheten är nämligen denna. Skåne och Blekinge har under hela efterkrigstiden varit en avgörande styrkefaktor i svensk industriell ekonomi. Detta har i väsentlig mån kunnat uppväga verkningarna av de långvariga regionala kriserna på andra håll i landet, framför allt i skogslänen. Skåne och Blekinge har alltså representerat en industriell styrkekoncentration, liksom också en mångsidighet och en närhet mellan olika verksamheter som har varit ägnad att skapa hög effektivitet och ett gott resultatutnyttjande, något som är en grundläggande faktor från bl. a. kostnadssynpunkt. På grund av sitt geografiska läge har regionen också en speciell betydelse för Sveriges ekonomiska relationer både till EG och till Östeuropa. Vad som nu sedan ett antal år tillbaka sker är ett förfall och en uttunning av industriell kapacitet och bredd. Detta är ingenting som kan förklaras enbart med hänvisning till varvskris och byggnadskris, även om dessa kriser har varit en viktig drivkraft i processen. Det hela går djupare än så. Man kan säga att det i det större europeiska spelet är fråga om en sorts nedflyttning av regionens hela ekonomiska position. Det gäller också en rubbning av själva basen för regionens ekonomiska utveckling och möjligheter.

Detta är någonting som hotar att få följder för hela samhällsmiljön. Har man ständigt en sådan situation i en stor region och saknas det ständigt rationell sysselsättning för 25 000 människors kapacitet, får det oundvikliga konsekvenser för industriell förmåga, kunskap och teknologi. Och har man då en regering som minskar resurserna för skolning och forskning, förvärras naturligtvis framtidsutsikterna. I ett så starkt urbaniserat landskap, främst Västskåne, får en arbetslöshet och undersysselsättning som ligger över riksgenomsnittet både socialt och ekonomiskt mycket mer kvalificerade verkningar på det socialpolitiska fältet än vad som skulle bli fallet i regioner med en lägre grad av urbanisering. Läggs därtill de sydsvenska länens genomsnittligt starka inslag av ung befolkning, till följd av en tidigare hög födelsefrekvens och ekonomisk tillväxt, blir en vändning av denna ovanligt drastiska karaktär när det gäller den sydsvenska ekonomin förödande med tanke på utslagningsfenomen och den sociala miljön. Än värre blir

Om industriutvecklingen i Skåne och Blekinge

naturligtvis detta i de socialt mycket hårt segregerade stads- och bostadsmiljöer vilka socialdemokrater och borgerliga på sin tid under tillväxtens jubelår var rörande överens om att bygga upp i de skånska städerna.

Vad har då statsrådet och chefen för landets industridepartement, den politiskt ansvarige för den industriella framtidsutvecklingen, att säga människorna i de tre sydliga länderna i denna situation? Vad har han att säga dessa tusenden arbetslösa? Vad har han att säga ungdomarna från Rosengård och Möllevång, ungdomarna som kommer till arbetsförmedlingarna i Kristianstad och Karlskrona och får gå därifrån utan att ha uppnått något resultat? Vad har han att säga företagen, som i det rådande klimatet egentligen inte vågar sig på någonting nytt?

Ja, av interpellationssvaret att döma har industriministern ingenting att säga. Hela detta väldiga komplex av problem uppkallar honom inte till något som ens kan liknas vid en reflexion. Han säger bara att förutsättningarna för industriell utveckling i regionen är goda. Och det är sådant där typiskt politikerspråk. Jag har ju aldrig hört någon politiker i ett offentligt tal stå i en viss region och säga att förutsättningarna för dess industriella utveckling är dåliga. Det är klart att man säger att förutsättningarna för regionens industriella utveckling är goda. Men därmed har man så att säga inte vare sig berört några problem eller bidragit till deras lösning.

Vad är utgångsläget för en diskussion av det här slaget som vill vara någorlunda seriös? Det är, tror jag, att man måste se Skåne och Blekinge som en spjutspets i den industriella utvecklingen i Sverige. Man bör också se dessa landskap som en industriell och kommersiell port ut mot de viktiga marknader som finns i andra länder, ut mot de samarbetsmöjligheter som dessa länder kan erbjuda på olika industriella och teknologiska områden. Om denna svenska tillgång i form av en sådan spjutspets och en sådan port förloras, då skadas också allvarligt själva förmågan att lyfta Sverige ur krisen. Därför måste den sönderfallsprocess som nu pågår stoppas och ersättas med aktiva försök att återvinna positionerna. Då måste man naturligtvis utgå från någon form av analys av verkligheten – hur dessa förutsättningar ser ut – för positionerna kan inte återvinnas hur som helst. De kan inte återvinnas på de gamla områdena alltid. De kan heller inte återvinnas bara genom att det investeras mer, eftersom det inte går att investera hur som helst och var som helst i de här regionerna.

Vi vet t. ex. att av rent miljömässiga och ekologiska skäl kan man inte ha mer tung processindustri i Skåne än vad man har. Vi känner också till, genom det planeringsunderlag som finns från de här tre länen, att vattenförsörjningen i alla inlandsområden är svag. Det betyder att vissa typer av industrier som kräver stor tillgång på vatten och som då har en bestämd verkan på den delen av den ekologiska miljön inte heller ligger särskilt väl till. Samtidigt som allt detta i viss mån försvårar den framtida industrialiseringen är det ju någonting som man hela tiden måste ha med i bilden. Det måste vara riktgivande för de initiativ som kan komma att bli utvecklingsbara, avgörande för inriktningen av den typ av ny industrialisering som måste till.

*Om industriut-
vecklingen i Skåne
och Blekinge*

Vi vet också att det finns ett system för information mellan företag och samhälle som administreras av den statliga länsförvaltningen och som ger oss intressanta inblickar i stämningarna ute på företagen – i deras investeringsplaner, deras tänkande. Jag går inte här in på huruvida detta kunnande är progressivt eller inte, huruvida det är produktivt eller spekulativt osv. Men information om de här tingerna är ett självklart inslag i varje analys av situationen och av framtidsmöjligheterna. Jag hade faktiskt hoppats att landets industriminister i någon mån skulle beröra det här som har att göra med förutsättningarna för en framtida nyindustrialisering i dessa tre regioner.

Jag tror också, med ledning av de tidigare interpellationsdebatterna i dag, att det är viktigt att betona att det inte går att komma från industridepartementet och med någon grad av realism säga att det är småföretagsamheten som skall rädda Sverige. Man behöver för den skull inte underskatta möjligheterna till förnyelse bland de små företagen. De är långtifrån någon ointressant faktor – det är inte det jag försöker säga. Men med sin ständigt minskande andel av produktionen – och med utstampningen och uppåtandet av småföretag från de stora företagens sida – kan de små företagen aldrig bli den på sikt expansiva faktorn. Stora och små företag står i beroende av varandra. Och i själva verket är det de stora företagens göranden och låtanden som leder utvecklingen och i stor utsträckning skapar förutsättningarna för de små företagen.

Jag menar också att det ligger en felaktighet i det som man ofta hör från regeringshåll, att vi ingenting kan göra därför att marknaden är sådan den är. Det stämmer för vissa branscher, framför allt för de tunga processindustrierna, de klassiska tunga industrierna i Sverige. Inom den branschen har man över huvud taget en internationellt sett dålig och vikande marknad. Men läget är litet annorlunda för de delar av industrin som skall leda nästa fas i den industriella expansionen och förnyelsen. Inom den typen av branscher finns det nämligen inte bara ett ensidigt förhållande mellan marknad och produktion. Man kan inte säga: Detta kan vi inte producera, för marknaden vill inte ha det. Det finns tvärtom ett aktivt förhållande mellan marknad och produktion. När man har nått en sådan grad av utveckling i modern kapitalism som i dag med hög koncentrationsgrad och multinationalisering blir det inom många ledande, nya industribranscher de facto snarare produktionen som styr marknaden. Det sker inte fullständigt eller ensidigt, men besluten att producera vissa saker styr i stor utsträckning vad som kommer att säljas, eftersom de bestämmer urvalet av produkter.

Om det inte vore så, skulle vi förmodligen varken ha videoapparater eller bomullsmaskiner som kan bearbeta kortfibrig bomull i stället för den gamla klassiska långfibriga. Utvecklingen av sådan teknologi och försäljningen av sådan utrustning är ju betingad av att producenterna, inom vissa ramar, har kunnat styra marknaden och driva fram försäljning på marknaden av de produkter som de har velat främja. Detta är typiskt för det högt koncentrerade, storindustriella kapitalistiska samhället. Och man skall inte skämmas för att begagna sig av denna möjlighet, när nu förhållandet är

sådant. Detta måste således finnas med i det industripolitiska tänkandet.

Jag efterlyser en helt annan medvetenhet i synen på framtiden. Det gäller naturligtvis allmänt industripolitiskt, men i dagens debatt specifikt beträffande dessa tre regioners roll som spjutspetsar i svensk industriell och kommersiell ekonomi. När man som vpk-are börjar tala om medvetenhet, planmässighet och försök att bestämma en kurs in i framtiden, får man höra: Ja, ni kommunister vill ju ha planekonomi, upphäva marknadsekonomin och införa ett helt annat system, så er är det meningslöst att diskutera med. Jag har hört detta något hundratal gånger och vill varna industriministern för att ännu en gång ta till det debattknepet. Det handlar nämligen inte om detta. I dagens interpellationsdebatt diskuterar vi icke på denna basis. Vi diskuterar inte som företrädare för ett system gentemot ett annat, utan vi diskuterar utifrån de givna förutsättningarna i dagens situation och vad dessa säger oss om framtidens möjligheter.

Jag är här angelägen om att betona vad jag redan tidigare var inne på. Modern kapitalism är icke bara någonting som framgår ur en passiv anpassning till en marknad som man inte kan göra någonting åt. Modern kapitalism har speciella inslag som gör att det tvärtom är viktigt att både företag och stat driver en medveten, långsiktig och aktiv politik. Modern kapitalism består ju inte av en mängd små bygdeverkstäder som konkurrerar med varandra utan att var och en för sig kunna påverka marknaden. Modern kapitalism består som bekant av stora företag, som har en betydande förmåga att styra vad som sker inom teknologin och, i viss mån, inom marknadsbilden.

I alla länder som har visat sig industriellt framgångsrika har modern kapitalism också varit beroende av en förmåga att se in i nästa stadium av utvecklingen och så att säga plocka fram just de ting som där kommer att gå bra för att sedan koncentrera en bestämd del av investeringarna och utvecklingen på dessa. Det brukar med ett anglosaxiskt uttryck kallas för pick-the-leader-principen.

I modern avancerad kapitalism spelar också staten en aktiv roll. Det har ingenting med ideologi att göra, utan är helt enkelt en frukt av att statens stora omfattning har blivit nödvändig på grund av det överskott av kapital som regelmässigt, och alldeles speciellt inför krisperioderna, produceras fram av privatkapitalismen. Detta överskott måste antingen tas om hand, organiseras bort ur ekonomin eller uppsugas på något sätt. Staten har i den moderna avancerade kapitalismen just denna speciella roll.

Den rollen kan utövas på olika sätt. Den kan utövas genom att staten är militaristisk och bedriver rustningspolitik. Den kan också utövas genom att staten nöjer sig med att bedriva ren socialpolitik, vara städgumma. Men den rollen kan faktiskt, inom samma systems ram, användas för en mer aktiv och långsiktig industripolitik, där staten genom att dels stödja och ge garantier åt privata företag, dels själv verka med sin samhällsägda produktionssektor som redskap kan ha ett inflytande.

Det är dessa ting som är intressanta, när man betraktar denna sydliga regions position i det framtida industriella Sverige. Hur vi ser på denna

*Om industriut-
vecklingen i Skåne
och Blekinge*

framtidsposition och vad vi vill göra för den blir nämligen avgörande för om vi skall kunna bryta den allt allvarigare arbetslöshets- och undersysselsättningssituationen och det allt allvarigare industriella sönderfall som på senare år har kunnat iaktagas i dessa tidigare i ekonomiskt avseende så snabbt växande tre län.

Det handlar alltså om att försöka få fram någon sorts bild av vilka typer av industriproduktion som ligger särskilt väl till för denna del av Sverige, om den skall kunna spela sin roll. Det är bl. a. viktigt att man studerar vilken marknadsinriktning som kan vara den bästa. Man kan naturligtvis inte i detalj förutsäga denna, men man kan ändå skaffa sig en ungefärlig bild av vilka områden som det kan röra sig om. Det kan man bl. a. göra genom att studera vad de viktigaste av våra europeiska handelspartner som ligger nära Sydsverige sysslar med och hur läget är för dem. Sådana handelspartner är Beneluxländerna, Frankrike och Västtyskland samt DDR och Ungern, för att nämna två av de mest köpstarka och teknologiskt mest intressanta länderna inom Comeconsystemet.

Framgångar på exportmarknaden för ny produktion inom en sådan här region kan inte bara vinnas genom att man ensidigt riktar sig utåt. De måste – vilket har stor betydelse för speciellt kostnadsnivån – byggas under genom att man för exportindustrierna försöker skaffa ett stöd på hemmamarknaden. De kan då bättre utnyttja t. ex. storleksfördelar och serieproduktion. De kan introducera och experimentera med nya typer av teknologi för att få ett underlag som sedan kan erbjudas på den yttre marknaden.

Det skulle intressera mig mycket att få höra hur industriministern ser på den samhällsligt ägda industrisektorns roll i detta sammanhang. Vi har nu ett läge där den privata industrin är räddhågad – den vågar inte satsa. Ibland vill man inte satsa för att man tjänar mer pengar på valutaspekulationer och fastighetsköp, men även bland de företagare som vill satsa på produktiva verksamheter är det en stämning av återhållsamhet och rädsla. De vågar inte ta risker i nuvarande läge. Det fodras därför att någon går in och hjälper till att bryta väg eller ge garantier – någon som representerar starkare resurser än varje enskild industri var för sig.

Vi har i Skåne-Blekinge ett intressant, dubbelt problem på transportväsendets område. Först och främst råder i framför allt västra och södra Skåne beträffande den lokala trafiken en situation som innebär en oerhörd underförsörjning i förhållande till behovet. Det är intressant, inte minst för arbetskraftens effektiva pendlning, ifall man vill ha ett utbyte av arbetskraft mellan närliggande orter. Trots att dessa orter i Västskåne ligger nära varandra så är kommunikationerna, framför allt när det gäller arbetsresor, utomordentligt dåliga och efterblivna. Här finns alltså ett utrymme för stora samhällseliga satsningar, som dels skulle kunna effektivisera transporterna, dels i och med detta genom sina investeringar i viss mån skulle kunna skapa en vidgning på hemmamarknaden för ny teknik på transportväsendets område. Vi vet att det överallt pågår intressanta diskussioner om sydligaste Sveriges roll som s. k. transportmässig passage, eller trafikmässigt genomgångsområde, för intressanta linjer i den internationella transportutveckling-

en. Industriministern och jag är förmodligen överens om att detta att bygga stora broar över Sundet kan jämföras med vad de egyptiska faraonerna sysslade med när de byggde pyramider. Men det finns icke förty intressanta och produktiva tankar kring helt andra lösningar, där man genom ett samspel mellan fartyg och järnväg skulle kunna förbinda viktiga delar av den östeuropeiska marknaden med intressanta delar av den västeuropeiska, och där en viss del av dessa kontakter kan tänkas gå över den sydliga svenska regionen.

Slutligen: När man ser på denna regions speciella förutsättningar får man ganska tydligt klart för sig att dess industriella framtid förmodligen sammanhänger med utvecklandet av speciella typer av avancerad färdigvaruproduktion, lätt produktion, och att detta också sammanfaller med de delar av det industriella utvecklingsschemat internationellt som kräver höga insatser för teknologisk skolning och forskning. Då måste man rimligtvis inom regeringen, om den ser framåt, ha en bild av vad detta skulle föranleda för sorts tankar rörande satsningarna på sådan skolning och forskning just vid denna regions utbildningsanstalter. Dess värre ger dagens verklighet inte vid handen att något sådant tänkande har materialiserats.

Herr talman! Detta var några av de synpunkter som jag har saknat i det interpellationssvar som getts. Och jag är väldigt förvånad och alarmerad över att man där glider över problemen på detta sätt. Även om industriministern ser på ett annat sätt än vad jag och mina partikamrater gör, så lär han icke förneka den avgörande relevansen av de problem som jag har här pekat på. Det borde han ha gått in på.

Om Skåne och Blekinge kan upprätthålla och nyformulera sin position som spjutspets för svenskt industriellt och kommersiellt liv, så kommer detta att ha avgörande betydelse för att man skall övervinna den långvariga strukturella kris som Sverige i sin egenskap av gammalt industriland nu drabbas av. Men förfaller denna position, eller begagnar man inte aktivt möjligheten att utnyttja den, då kan det just leda till att man får en sådan här situation med kronisk överproduktion, som nu är så typisk för de gamla kapitalistiska industriländerna, och där Sverige kommer att halka bakåt och ligga bland dem som inte kan övervinna denna position, där den kommer att belasta nationen och dess ekonomi framöver.

Jag får av avsaknaden av sådana här synpunkter och en sådan här problemorientering det bestämda intrycket att den nuvarande mittenregeringen inte tänker sitta efter 1982, eftersom den uppenbarligen inte intresserar sig så mycket för den framtid som ligger bortom denna tidpunkt. Jag kan inte finna annat än att detta korttidsperspektiv är något katastrofalt för den som skall representera opinionen i Skåne och Blekinge.

Anf. 18 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jörn Svensson får ha en viss förståelse för att mina svar blir, som han säger, torftiga. Skulle mina svar spänna över så vida fält som dem Jörn Svensson tar upp, skulle vi knappast kunna ha meningsfulla interpellations- och frågedebatter här i kammaren. Men jag är, som jag har sagt

Nr 21

Måndagen den
9 november 1981

Om industriutvecklingen i Skåne och Blekinge

*Om industriut-
vecklingen i Skåne
och Blekinge*

tidigare, alltid fascinerad av det engagemang i den näringspolitiska diskussionen som Jörn Svensson visar. Och jag skulle i och för sig gärna, vid sidan av denna relativt avgränsade regionala interpellation, vilja ta upp en del mera allmänna regionalpolitiska och näringspolitiska synpunkter, som nu har föranlett Jörn Svenssons långa inlägg.

Jag kan alltså erkänna att mitt svar är något kortfattat, bl. a. när det gäller fråga nr 1, om hur regeringen ser på betydelsen av den regionala krisen i Skåne och Blekinge för situationen i skogslänen. Jag kan å andra sidan konstatera att Jörn Svensson totalt har förlorat intresset för den frågan, om jag dömer av hans kommentarer.

Men när man bedömer situationen i Skånelänen och Blekinge måste man självfallet, om det skall bli en meningsfull debatt, se till denna landsdels förhållanden i deras relativa sammanhang. Detta med en spjutspets mot den gemensamma marknaden var i och för sig en formulering värdig EG:s propagandacentral i Bryssel, men det ligger naturligtvis en del i detta att våra sydligaste landamären har en strategisk betydelse också när det gäller den industriella utvecklingen. Om man skall bedöma dessa landsdelars utveckling kan man emellertid inte koppla loss dem från landets övriga delar, utan man måste som sagt se dem i deras relativa sammanhang.

Då kan jag konstatera – bl. a. som svar på fråga nr 1, om jag tillåter mig att gå tillbaka till ämnet – att den mycket omfattande satsning som den nuvarande och de tidigare regeringarna Fälldin har gjort i de här regionerna otvivelaktigt har begränsat våra möjligheter och våra resurser för satsningar i t. ex. skogslänen, som relativt sett har sämre förutsättningar och en arbetskraftssituation som är ännu värre, och där kan jag nämna Norrbotten. Men vi har gjort dessa satsningar, som ju leder till konkreta, ytterligt intressanta projekt, t. ex. i Landskrona. Vi har gjort det i medvetande om att för den totala industriella utvecklingen spelar dessa landsdelar en strategisk roll, i den anda som Jörn Svensson här anför.

Men man skall komma ihåg att ramarna för industripolitiska insatser är ganska begränsade, och satsningarna på t. ex. varvsindustrin i Landskrona och Malmö har väsentligt tagit dessa resurser i anspråk och minskat våra förutsättningar för offensiva insatser i t. ex. Norrbotten. Jörn Svensson lever väl i den lyckligaste av världar, där det inte finns några ramar, där det inte finns några budgetunderskott, så han behöver inte föra detta resonemang. Men jag har dess värre att ta hänsyn till de ekonomiska realiteterna.

Jörn Svensson har klart fel när han säger att denna regering har försämrat resurserna för forskning och utveckling. Det är precis tvärtom. Den expansion inom energiforskning och inom teknisk forskning och utveckling som har skett under de senaste åren tål att jämföras med vad som skett i vilket land som helst, och dessutom har en radikal upprustning ägt rum under senare år.

Jag vill också påpeka att de insatser för industriell förnyelse i de här programmens spår som har skett och sker fortlöpande i Skånelänen och i Blekinge är framåtsyftande och alltså mer offensiva än de insatser som har varit möjliga att genomföra i andra delar av vårt land. Jag hänvisar på nytt till

de projekt som vi nu med intresse noterar att man kan arbeta med i Landskrona.

Anf. 19 JÖRN SVENSSON (vpk):

Herr talman! Industriministerns senaste inlägg, som i och för sig innehöll en del erkännanden av relevansen av de synpunkter jag förde fram, illustrerade ju samtidigt vad vi kan kalla en form av framtidstänkande. Men detta existerar egentligen inte. Det finns ingen industripolitik. Det är ingen som vet eller bryr sig om eller försöker påverka hur bilden skall vara under de kommande 10, 15 eller 20 åren. Det tänks inte, det diskuteras inte, det analyseras inte. *Det* är problemet, och det är väldigt allvarligt, speciellt sett ur den synpunkt som man måste anlägga när man utgår ifrån situationen av i dag i sydligaste Sverige.

Jag lever, säger Nils Åsling, i den lyckliga värld där det inte finns några budgetunderskott eller några andra underskott. Nej, det gör jag inte alls. Jag lever i en värld där jag är väl medveten om detta underskott. Men jag är också väl medveten om att regeringen och den tidigare ekonomiministern Bohman inte informerade om dessa underskotts karaktär och storlek på ett korrekt sätt och om att de trots allt varit avsevärt mindre än vad regeringen har fört fram. Regeringen har fört en skräckpropaganda rörande dessa underskott, i avsikt att skrämja opinionen och få ett underlag för att kunna angripa den offentliga sektorn. Det är ju inte så, att staten står så utblottad och skuldsatt som det påstås – det hör till bedömningen av dess förmåga att spela en aktiv roll, inte minst igenom sin produktiva verksamhet, inom trafiksektorn och industrisektorn, i det spel som vi här diskuterar.

Nåväl, vi går förmodligen hur som helst mot en avslutning av denna interpellationsdebatt. Låt mig då koncentrera mig på en punkt som jag har tagit upp i interpellationen men som jag inte belyst i mitt tidigare inlägg, nämligen den intressanta relationen mellan det sydligaste Sverige och norra Sverige.

Jag skulle vilja veta litet om hur Nils Åsling ser på och politiskt bedömer önskvärdheten av och problematiken i den situation som har skisserats upp av talesmän för den centrala arbetsmarknadsmyndigheten, som nu sedan rätt lång tid tillbaka ju förespråkar och betonar nödvändigheten av en ny folkomflyttning från de norra regionerna och söderut. Jag tillhör dem som här i kammaren ivrigast har talat för regional utjämning, för de norra landsändarnas och skogslänens intressen mot de ensidiga koncentrationsteoretikerna i alla län. Men man nödgas samtidigt erkänna att om det inte hade varit så, att Skåne och Blekinge hade haft den starka tillväxt som de hade under 1960-talet, skulle situationen i skogslänet ha varit långt värre.

Nu har vi ett läge där även Skåne-Blekinge vacklar och har svåra problem. Då frågar man sig: Hur tänker egentligen regeringen och de företrädare för de centrala arbetsmarknadsmyndigheterna som nu talar om en ny stor folkomflyttning, en omflyttning av arbetskraft som är nödvändig? Vart skall den arbetskraften ta vägen? Hur skall man nu kunna ta emot folk nere i de sydliga regionerna, när man där har 25 000 arbetslösa?

Nr 21

Måndagen den
9 november 1981

*Om industriut-
vecklingen i Skåne
och Blekinge*

Hur ser regeringen på detta? Är det som har sagts från de aktuella myndigheternas sida – och som också backas upp av företrädare för industrin och Arbetsgivareföreningen – så att säga bara *deras* syn på det hela? Hur ställer sig regeringen till detta? Det är inte ointressant att få veta, eftersom just regeringens industriminister representerar ett parti som har beflitat sig om att föra fram kravet på regional balans och få en egen tillräcklig ekonomisk bas i de regionala krislägena i framtiden.

Anf. 20 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Det var ett intressant konstaterande som Jörn Svensson här gjorde. Han menar att den utveckling – den industriella nedrustning enligt hans tes – som bedrivs i de tre berörda länen minskar möjligheterna att bedriva en folkomflyttning. Innebär det att Jörn Svensson accepterar en folkomflyttning? Jag finner det ganska sensationellt i så fall: jag trodde att vi var överens på den här punkten.

Vi gör mycket stora satsningar i avfolkningsregionerna i Norrbotten. Det är också därför som jag har uttryckt oro över bl. a. vpk:s agerande när det gäller varvspolitiken, eftersom detta allvarligt äventyrar våra möjligheter att långsiktigt ta itu med problemen där de är som störst.

Vi måste vara helt på det klara med att de naturliga förutsättningarna för industriell utveckling i de tre nu diskuterade länen är så goda att de problem vi har där är temporära. Under förutsättning att vi klarar restaureringen av svensk ekonomi, återfår konkurrenskraften, fullföljer den tekniska uppbyggnaden och den industriella förnyelsen är problemen i de tre här berörda länen av kortsiktig natur i jämförelse med t. ex. Norrbottenproblemen. Men den massiva satsning som bl. a. vpk nu har förespråkats beträffande varven har minskat våra resurser att ta itu med de långsiktiga Norrlandsproblemen.

Snart är tiden inne för Jörn Svensson och hans partivänner att välja vilken fot man skall stå på. Deras dubbelspel här är faktiskt inte speciellt imponerande.

Anf. 21 JÖRN SVENSSON (vpk):

Herr talman! Jag har tidigare i den här debatten försökt att på ett stillsamt och litet förstucket sätt, får man väl säga, vädja till Nils Åsling att låta tjuvknepens tid vara förbi och låta oss diskutera den verkliga situationen, de verkligt relevanta omständigheterna och framtiden. Jag beklagar att den uppmaningen har förklingat ohörd.

Nils Åsling tillgriper samma metod som politiker av hans kaliber alltid använder, nämligen att spela ut olika landsändar mot varandra. Han är själv norrlänning, och därför har han, t. ex. i debatten med socialdemokraterna, valt att spela de sydliga varvsregionerna mot Norrland i stället för att tala om sambandet dem emellan och att styrkan och utvecklingen hos den ena alltid befrämjar utvecklingen hos den andra. Det är beklagligt att en industriminister i Sverige i dag inte är i stånd till ett så produktivt och positivt synsätt, utan reducerar diskussionen om dessa viktiga framtidsproblem för Sverige

till en dispyt där han med tjuvknep försöker att slå ut mig. Det lyckas nu inte.

Problemet med de stora varvssatsningarna är ju inte i och för sig att de har varit för stora, utan att de av regeringen har gjorts till ett led i en politik där man skulle köpa ut det privata redarkapitalet för ett gott pris. Det har inte haft någon produktiv syftning, och har det fortfarande inte; det är det som har varit felet. Det har inte varit storleken av satsningarna som har varit problemet utan inriktningen och syftet med dem, vilket vi också har påpekat.

Nåväl – tillbaka till frågan om den framtida folkomflyttningen. Men försök där inte, Nils Åsling, att få det hela att röra frågan om min trovärdighet, för det är ju ändå bara en liten fråga! Jag har tydligt sagt vad jag menar: Man måste eftersträva att varje region skall ha en egen ekonomisk bas, så att den inte får en ensidig inriktning i sin ekonomi, en otillräcklig inriktning eller en kolonial ställning, vilket just många skogslän har i förhållande till övriga delar av Sverige. Vi har i vänsterpartiet kommunisterna varit bestämda företrädare för detta.

Jag tog upp den här frågan med en annan vinkling, nämligen att vad man kallar auktoritativa kretsar, dvs. representanter för arbetsmarknadsverket och talesmän för ekonomiskt mäktiga kretsar – för SAF och Industriförbundet –, har uttalat sig för att en sådan folkomflyttning av arbetskraft är nödvändig. Då anser jag att det är rimligt att få höra hur regeringen ställer sig till detta. Är ni för en sådan eller emot en sådan? Och hur kommer denna fråga in i sambandet mellan den ekonomiska utvecklingen i skogsläna å den ena sidan och i denna viktiga sydliga region å den andra?

Det är egentligen bara en belysning av min frågeställning. Vad den gäller är alltså regeringens förhållande till dem som kräver eller påtalar nödvändigheten av en folkomflyttning. Jag anser inte att en sådan är nödvändig eller önskvärd – alls inte. Det var den inte på 1960-talet, och det är den inte heller nu, även om man naturligtvis må erkänna att den i detta kapitalistiska samhälle – om en sådan drevs fram – vore fullständigt omöjlig. Den skulle leda till en social katastrof, därför att det i dag inte finns någon region som skulle kunna ta emot människorna – inte ens om man följde den linjen att en omflyttning måste ske, att flyttning var någonting man inte kommer ifrån.

Det skulle vara intressant att få veta hur regeringen och dess industriminister ser på dessa propåer från ekonomiskt och administrativt ledande kretsar i landet.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1981/82:25 bil. 1 och 5 till konstitutionsutskottet

bil. 2 till försvarsutskottet

bil. 3 till socialutskottet

Nr 21

Måndagen den
9 november 1981

*Om industriut-
vecklingen i Skåne
och Blekinge*

Nr 21

Måndagen den
9 november 1981

bil. 4 till trafikutskottet
bil. 6 punkterna 2–6 till kulturutskottet
i övrigt till utbildningsutskottet
bil. 7 till jordbruksutskottet
bil. 8 till arbetsmarknadsutskottet
bil. 9 och 11 till civilutskottet
bil. 10 till näringsutskottet

1981/82:59 till skatteutskottet

9 § Föredrogs och hänvisades

Motion

1981/82:78 till jordbruksutskottet

10 § Föredrogs men bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkanden 1981/82:12 och 13

Skatteutskottets betänkande 1981/82:10

Försvarsutskottets betänkanden 1981/82:1–5

Socialförsäkringsutskottets betänkande 1981/82:2

Socialutskottets betänkanden 1981/82:7 och 8

Kulturutskottets betänkanden 1981/82:4–7

Jordbruksutskottets betänkanden 1981/82:1–3 och 5–7

Civilutskottets betänkande 1981/82:2

11 § På förslag av talmannen beslöt kammaren kl. 12.37 att ajournera sina förhandlingar till kl. 17.00, då de till dagens bordläggning anmälda utskottsbetänkandena, m. m. väntades föreligga.

12 § Kammarens förhandlingar återupptogs kl. 17.00.

13 § Anmäldes och bordlades

Propositionerna

1981/82:38 om kapitaltillskott till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB,
m. m.

1981/82:64 om styrmedel för introduktion av naturgas

1981/82:66 om ändring i lagen (1924:322) om vård av omyndigs värdehandlingar, m. m.

14 § Anmäldes och bordlades

Motion

1981/82:79 av *Lisa Mattson m. fl.* med anledning av proposition 1981/82:28 om ändringar i rättshjälpslagen (1972:429), m. m.

15 § Anmäldes och bordlades

Finansutskottets betänkande

1981/82:1 om vissa ekonomisk-politiska åtgärder, m. m. (prop. 1981/82:30)

Skatteutskottets betänkande

1981/82:8 om vissa ekonomisk-politiska åtgärder, m. m. (prop. 1981/82:30)

Socialutskottets betänkande

1981/82:10 om vissa ekonomisk-politiska åtgärder, m. m., såvitt avser höjning av de allmänna barnbidragen

Näringsutskottets betänkanden

1981/82:3 om ändring i inkassolagen

1981/82:5 om förstatligande av krigsmaterielindustrin

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1981/82:1 om ekonomisk-politiska åtgärder inom arbetsmarknadsdepartementets och industridepartementets verksamhetsområden

Nr 21

Måndagen den
9 november 1981

*Meddelande om
interpellationer*

16 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 9 november

1981/82:78 av *Bertil Måbrink* (vpk) till industriministern om ifrågasatt nedläggning av Forsbackaverken:

Kinneviksgruppen, som bl. a. är ägare till Forsbackaverken – ett företag som är beläget i Gävle kommun – har beslutat lägga ned produktionen av borrhåll. Det är en lönsam produktion som nu läggs ned. 350 arbetare berövas därmed sina jobb.

Avsikten är att Sandvik AB i Sandviken skall överta produktionen av borrhåll. Detta innebär inte att någon större del av de 350 som blir arbetslösa i Forsbacka kan garanteras anställning i Sandvik AB. Till bilden hör att det vid det sistnämnda företaget sedan något år råder anställningsstopp, och samtidigt minskas arbetsstyrkan. Sedan 1975 har Sandvik AB minskat personalstyrkan i Sandviken med 700 personer. Man beräknar att minskningen enbart för innevarande år kommer att överstiga 300.

Jag vill fråga industriministern:

1. Avser industriministern och regeringen att ta initiativ till att nedläggningen av Forsbackaverken förhindras?

2. Om inte – vilka åtgärder kommer regeringen att vidta för att förmå Kinneviksgruppen att ansvara för att ersättningsindustri förläggs till Forsbacka innan den beslutade nedläggningen förverkligas?

1981/82:79 av *Hans Petersson* i Hallstahammar (vpk) till industriministern om nedskärningarna inom Västmanlands stålindustri:

*Meddelande om
fråga*

Stålkrisen fortsätter att fördjupas. Norberg, Surahammar och Hallstahammar har tidigare drabbats av stora nedskärningar av arbetstillfällen. Nu senast är det Fagerstas tur att drabbas av massavskedanden.

Livskraftiga bruksorter får enorma ekonomiska svårigheter. Människor tvingas flytta. Sociala strukturer raseras. Yrkeskunnande skingras. Produktionsanläggningar föröds. Andra branscher, som t. ex. byggbranschen, dras med i nedgången. Arbetsmarknadspolitiken räcker inte till. Kommuner, fackföreningar och allmänhet försöker att rekonstruera hemorten sedan marknadskrafterna sopat undan jobben. Tyvärr är resurserna för små för att kompensera bortfallet av arbetstillfällen.

Med anledning av det anförda vill jag fråga industriministern:

1. Vad tänker industriministern göra för att hindra en fortsatt rasering av stålindustrin i Västmanland?
2. Vad tänker industriministern göra för att försöka skapa ersättningsarbeten för dem som nu drabbats?

17 § Meddelande om fråga

Meddelades att följande fråga framställdes

den 9 november

1981/82:99 av *Rune Ångström* (fp) till utbildningsministern om principerna för TV-sändningar från idrottstävlingar:

TV-sportens chef, Åke Iwarsson, har sagt nej till TV-sändning från de alpina världscuptävlingarna om dessa förläggs till Tärnaby vintern 1983. Stora avstånd, otillräckliga hotellresurser och ekonomiska skäl var motiv till beslutet.

Inget av dessa motiv är hållbart för TV:s negativa inställning till tävlingarna i Tärnaby, och denna strider också mot riksdagens direktiv för TV-verksamheten med decentralisering och samordning av de gemensamma resurserna mellan TV-distrikten.

Med anledning av det anförda ber jag att få ställa följande fråga till utbildningsministern:

- Anser utbildningsministern att TV-sportens nej till TV-sändningar från världscuptävlingar i Tärnaby är riktig från principiell synpunkt med hänsyn till de direktiv riksdagen utfärdat beträffande en decentraliserad TV-verksamhet?

18 § Kammaren åtskildes kl. 17.01.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON